

Sygnatura akt VIII Gz 70/19

POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2019 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy,

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Natalia Pawłowska-Grzelczak (spr.)

Sędziowie: SO Anna Górnik

SR del. Rafał Lila

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 16 maja 2019 r. w S.

sprawy z powództwa Krajowego Centrum (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L.

przeciwko (...)/S w K. ((...))

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanej na postanowienie Sądu Rejonowego w Koszalinie V Wydział Gospodarczy z dnia 9 listopada 2018 r., sygn. akt V GC 196/18,

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSO Anna Górnik SSO Natalia Pawłowska-Grzelczak SSR del. Rafał Lila

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 9 listopada 2018 r. Sąd Rejonowy w Koszalinie (sygn. akt V GC 196/18) oddalił wniosek pozwanej o odrzucenie pozwu.

W uzasadnieniu przytoczył art. 1099, 1104, 1105 k.p.c., a także art. 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L Nr 351 z 20 grudnia 2012 r. str. 1; dalej: rozporządzenie 1215/2012), przedstawiając zróżnicowanie co do zasad uwzględniania jurysdykcji sądów polskich. Odnośnie do niniejszej sprawy wskazał, że jurysdykcja sądu polskiego zachodzi na podstawie art. 12 rozporządzenia 1215/2012, bowiem zdarzenie wywołujące szkodę miało miejsce w K., czyli na terytorium Polski. Z tego względu na podstawie art. 1099 § 1 k.p.c. wniosek o odrzucenie pozwu podlegał oddaleniu.

Pozwana zaskarżyła powyższe postanowienie zażaleniem, wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia, zniesienie postępowania oraz odrzucenie pozwu oraz zwrot kosztów procesu. Zaskarżonemu postanowieniu zarzuciła naruszenie następujących przepisów postępowania:

- art. 1099 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie,
- art. 5 ust. 1 w zw. z art. 11 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1215/2012 poprzez jego niezastosowanie,

- art. 12 rozporządzenia nr 1215/2012 poprzez jego niewłaściwe zastosowanie skutkujące przyjęciem, że dyspozycja tego przepisu odnosi się do wszystkich podmiotów pozywających ubezpieczycieli przez sąd państwa członkowskiego inny niż sąd państwa członkowskiego siedziby ubezpieczyciela.

W uzasadnieniu pozwana rozwinęła powyższe zarzuty, popierając je orzecznictwem Sądów UE.

Strona powodowa w odpowiedzi na zażalenie wniosła o oddalenie zażalenia i zasądzenie zwrotu kosztów procesu. Wskazała, że jurysdykcja sądów polskich wynika z art. 7 pkt 2 rozporządzenia 1215/2012, ponieważ odpowiedzialność odszkodowawcza wynika ze zdarzenia będącego czynem niedozwolonym (kolizja komunikacyjna). Zauważyła również, że pozwana wdała się w spór przed podniesieniem zarzutu braku jurysdykcji, więc zarzut nie zasługuje na uwzględnienie przez wzgląd na art. 26 rozporządzenia 1215/2012.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się nieuzasadnione.

Prawo europejskie charakteryzują dwie fundamentalne cechy: nadrzędność (primacy, supremacy, precedence) oraz effet utile, obejmujący trzy pojęcia: obowiązywanie, bezpośrednie stosowanie i skuteczność norm prawa europejskiego. Fundamentalną zasadą jest zasada nadrzędności, która zakłada, że normy prawa europejskiego powinny być stosowane jednolicie zarówno we własnym porządku prawnym Unii Europejskiej, jak i w krajowych organach wymiaru sprawiedliwości i administracji. Doktryna nadrzędności odnosi się pod względem formalnym niepodzielnie do całego porządku prawnego Państwa Członkowskiego – zarówno do norm materialnych jak i proceduralnych tworzonych przez organy Unii Europejskiej. Bezpośrednie obowiązywanie należy natomiast pojmować w ten sposób, że norma prawa europejskiego zastępuje normę prawa krajowego. W tym ujęciu na plan pierwszy wysuwa się reguła pierwszeństwa stosowania prawa europejskiego.

Przepisy rozporządzenia 1215/2012 o charakterze formalnym (regulujące postępowanie) funkcjonują na zasadzie pierwszeństwa przed przepisami art. 1096-1116 k.p.c., ale tylko w kwestiach, które prawo europejskie reguluje. W pozostałych kwestiach mają zastosowanie przepisy polskiej procedury cywilnej.

Zgodnie z art. 27 rozporządzenia 1215/2012 sąd Państwa Członkowskiego stwierdza z urzędu brak swej jurysdykcji tylko wówczas, jeżeli wystąpiono do niego o rozpoznanie sprawy należącej na podstawie art. 22 do wyłącznej jurysdykcji sądu innego Państwa Członkowskiego. Natomiast stosownie do art. 28 Rozporządzenia 1215/2012, jeżeli pozwany mający miejsce zamieszkania w jednym państwie członkowskim zostaje pozwany przed sądem innego państwa członkowskiego, ale się nie stawia, sąd stwierdza z urzędu brak swej jurysdykcji, o ile jego jurysdykcja nie wynika z przepisów niniejszego rozporządzenia. Cytowane przepisy mają pierwszeństwo przed zastosowanym przez Sąd pierwszej instancji art. 1099 § 1 (zdanie pierwsze) k.p.c., zgodnie z którym brak jurysdykcji krajowej Sąd bierze pod rozwagę z urzędu w każdym stanie sprawy.

W przypadku powództwa przeciwko ubezpieczycielowi, jak w niniejszej sprawie, konieczne jest uwzględnienie szczególnych przepisów jurysdykcyjnych, które mają co do zasady charakter wyczerpujący i autonomiczny (red. J. Gołaczyński, Jurysdykcja, uznawanie orzeczeń sądowych oraz ich wykonywanie w sprawach cywilnych i handlowych. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1215/2012. Komentarz, Legalis 2015, kom. do art. 10 rozporządzenia 1215/2012). Zgodnie z art. 10 rozporządzenia 1215/2012 nie naruszając przepisów art. 6 oraz art. 7 pkt 5, w sprawach dotyczących ubezpieczenia jurysdykcję określa niniejsza sekcja (art. 10-16). Zgodnie z art. 11 ust. 1 rozporządzenia 1215/2012 ubezpieczyciel mający miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może zostać pozwany: przed sądy państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania; w innym państwie członkowskim, w przypadku powództw ubezpieczającego, ubezpieczonego lub uposażonego z tytułu ubezpieczenia - przed sąd miejsca, w którym powód ma miejsce zamieszkania; lub jeżeli jest on współubebezpieczycielem – przed sąd państwa członkowskiego, przed który został pozwany główny ubezpieczyciel.

Sąd pierwszej instancji odmówił odrzucenia pozwu, powołując się na szczególną podstawę jurysdykcyjną wyrażoną w art. 12 rozporządzenia 1215/2012 zgodnie, z którą w odniesieniu do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej lub ubezpieczenia nieruchomości ubezpieczyciel może być ponadto pozwany przed sąd miejsca, gdzie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę (tę samą zasadę stosuje się, jeżeli ruchomości i nieruchomości objęte są tą samą umową ubezpieczenia, a powstała na nich szkoda wynika z tego samego zdarzenia). Niemniej słusznie wywodzi w zażaleniu strona pozwana, że powyższego przepisu nie można interpretować w oderwaniu od art. 13 ust. 2 rozporządzenia 1215/2012, który określa, że przepisy art. 10, 11 i 12 mają zastosowanie do powództw wytoczonych przez poszkodowanego bezpośrednio przeciwko ubezpieczycielowi, jeżeli takie bezpośrednie powództwo jest dopuszczalne.

W tym miejscu należy podkreślić, że już w pozwie powodowa spółka powoływała się na fakt, że sama nie została poszkodowana, lecz odszkodowania domaga się od pozwanej na tej podstawie, że roszczenie nabyła w drodze umów cesji (umowy te zostały załączone do pozwu – k. 26, 32 i n.).

Jak wynika z motywu 15 preambuły rozporządzenia 1215/2012 „Przepisy o jurysdykcji powinny być w wysokim stopniu przewidywalne i opierać się na zasadzie, że jurysdykcję w ogólności mają sądy miejsca zamieszkania pozwanego. Tak ustalona jurysdykcja powinna mieć miejsce zawsze, z wyjątkiem kilku dokładnie określonych przypadków, w których ze względu na przedmiot sporu lub autonomię stron uzasadnione jest inne kryterium powiązania. Siedziba osób prawnych musi być zdefiniowana wprost w rozporządzeniu celem wzmocnienia przejrzystości wspólnych przepisów i uniknięcia konfliktów kompetencyjnych”. Natomiast wedle motywu 18 „W sprawach dotyczących ubezpieczenia, umów z udziałem konsumentów i z zakresu prawa pracy strona słabsza powinna być chroniona przez przepisy jurysdykcyjne dla niej bardziej korzystne niż przepisy ogólne.”.

Zauważyć należy, że z sytuacją, w której odszkodowania od ubezpieczyciela nie dochodzi bezpośrednio poszkodowany, lecz podmiot nabywający wierzytelność w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, konfrontowało się orzecznictwo Sądów UE. W tamtejszej judykaturze wyrażono pogląd, że „art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 1215/2012 w związku z art. 11 ust. 1 lit. b) owego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że nie może na niego powołać się osoba fizyczna, której działalność zawodowa polega m.in. na dochodzeniu roszczeń odszkodowawczych od ubezpieczycieli, przywołująca umowne nabycie wierzytelności od ofiary wypadku drogowego w celu wytoczenia przed sąd państwa członkowskiego miejsca zamieszkania poszkodowanego powództwa z tytułu odpowiedzialności cywilnej przeciwko ubezpieczycielowi sprawcy wypadku drogowego, który to ubezpieczyciel ma siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego niż państwo członkowskie miejsca zamieszkania poszkodowanego” (wyrok (...) z 31 stycznia 2018 r., C-106/17).

W świetle powyższego o jurysdykcji sądu polskiego nie mógł przesądzać art. 12 rozporządzenia 1215/2012 jak wskazał Sąd pierwszej instancji.

Niemniej słusznie w odpowiedzi na zażalenie strona powodowa podniosła, że jurysdykcja sądów polskich w niniejszej sprawie występuje. O ogólnej jurysdykcji stanowi art. 4 rozporządzenia 1215/2012, oparty o łącznik „miejsca zamieszkania” pozwanej. Zaznaczyć w tym miejscu należy, że zgodnie z art. 63 ust. 1 rozporządzenia 1215/2012 do celów stosowania rozporządzenia przez miejsce zamieszkania w przypadku spółek i osób prawnych (a takim podmiotem jest pozwana) rozumie się miejsce, w którym znajduje się: ich statutowa siedziba; ich główny organ zarządzający; lub ich główne przedsiębiorstwo. Z okoliczności sprawy jednoznacznie wynika, że „miejscem zamieszkania” pozwanej jest K., zatem według właściwości ogólnej zachodzi jurysdykcja sądów duńskich. Niemniej w art. 5 ust. 1 rozporządzenia 1215/2012 dopuszcza jurysdykcję innych sądów, w ściśle określonych sytuacjach, uregulowanych w art. 7 i następnym.

Zgodnie z art. 7 pkt 2 osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być pozwana w innym państwie członkowskim w sprawach dotyczących czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego - przed sądy miejsca, w którym nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę. Jak przyjmuje się w orzecznictwie „przepis dotyczy nie tylko postępowań prowadzonych między bezpośrednim sprawcą czynu niedozwolonego, a poszkodowanym. Obejmuje ponadto sprawy z udziałem następców prawnych

tych podmiotów, a także sprawy, w których występuje osoba odpowiadająca z mocy ustawy za czyn niedozwolony popełniony przez inny podmiot, sprawy z tytułu roszczeń regresowych zarówno między sprawcami szkody, jak i między podmiotem, który naprawił szkodę a sprawcą szkody (np. z powództwa ubezpieczyciela przeciwko sprawcy szkody). Jednakże jurysdykcja w sprawach z powództwa poszkodowanego przeciwko ubezpieczycielowi unormowana jest odrębnie (art. 11 ust. 2 [...]” (red. J. Gołaczyński, Jurysdykcja, uznawanie orzeczeń sądowych oraz ich wykonywanie w sprawach cywilnych i handlowych. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1215/2012. Komentarz, Legalis 2015, kom. do art. 7 rozporządzenia 1215/2012). W niniejszej sprawie powództwo zostało zainicjowane przez następcę prawnego poszkodowanego przeciwko ubezpieczycielowi, a pierwotnym źródłem odpowiedzialności pozwanej – rozważanej w toczącym się postępowaniu – jest delikt ubezpieczonego, polegający na uszkodzeniu pojazdu mechanicznego poszkodowanego przez ubezpieczonego w zdarzeniu drogowym w K.. Tym samym, zgodnie z ww. przepisem, K. jest miejscem, w którym wystąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Dlatego jurysdykcja sądów polskich w niniejszej sprawie zachodzi.

Choć zatem podstawa jurysdykcji sądów polskich wynika z innego przepisu, niż uznał Sąd pierwszej instancji, to w istocie jurysdykcja ta zachodzi. Z tego względu wniosek pozwanej o odrzucenie pozwu słusznie oddalono na podstawie art. 1099 § 1 k.p.c..

Na marginesie warto wspomnieć, że według ar. 26 ust. 1 rozporządzenia 1215/2012 jeżeli sąd państwa członkowskiego nie ma jurysdykcji na podstawie innych przepisów niniejszego rozporządzenia, uzyskuje on jurysdykcję, jeżeli pozwany przed tym sądem wda się w spór. Niniejszy przepis nie ma zastosowania, jeżeli pozwany wdaje się w spór w tym celu, aby podnieść zarzut braku jurysdykcji lub jeżeli inny sąd ma na podstawie art. 24 jurysdykcję wyłączną. Tymczasem w niniejszej sprawie pozwana wdała się w spór, a zarzut braku jurysdykcji podniosła dopiero na rozprawie 27 września 2018 r. Dlatego, skoro nie zachodzi właściwość wyłączna z art. 24 rozporządzenia 1215/2012, to jurysdykcja sądów polskich zachodzi i z tej przyczyny.

Z przedstawionych wyżej względów zażalenie należało oddalić na podstawie art. 385 k.p.c.

SSO Anna Górnik SSO Natalia Pawłowska-Grzelczak SSR del. Rafał Lila

Sygn. akt VIII Gz 70/19

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

- (...)

- (...)

3. (...)

(...)

KARTA KWALIFIKACYJNA ORZECZENIA

(...)

(...)

(...)

(...)

(...)

(...)

.....